

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ, КРИМІНАЛІСТИКИ
ТА ЕКСПЕРТОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТ № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «**Порівняльний кримінальний процес**»
вибіркових компонент освітньої програми
третього (освітнього наукового) рівня вищої освіти
081 Право

Тема № 8. Початок провадження в суді першої інстанції.

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 11 від 21 грудня 2023р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол № 12 від 20 грудня
2023р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол № 11 від 20 грудня 2023р.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології протокол від 04.12.2023 р. № 12

Розробники:

Професор кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС, д.ю.н., професор Слінько С.В.

Рецензенти:

Декан факультету 1 ХНУВС, к.ю.н., доцент Романюк В.В.

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Житний О.О.

План лекції

1. Загальна характеристика підсудності кримінального провадження
2. Стадія віддання до суду, встановлення вини
3. Сутність публічного обвинувачення за кримінальним процесом
4. Вердикт присяжних та вирок суду

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. №254/96 // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст.141.
2. Кримінальний процес : підручник / [О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.] ; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Харків : Право, 2018. – 584 с.
3. Гловюк І.В. Кримінально процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України – Одеса: Юридична література. 2015. – 712с.
4. Молдован В.В. Порівняльне кримінально – процесуальне право Україна, ФРН, Франція, Англія, США. /Молдован В.В., Молдован А.В. -К.: Юрінком Інтер. 2019. - 180с.
5. Симонович Д.В. Проблеми структурності та системності у кримінальному процесі України: стадії та окремі провадження: монографія. Харків. 2016. 441с.
6. Слінько С. В. Теорія та практика реформування досудового розслідування. - Харків : Владимирів, 2019. - 280 с.
7. Тертишник В.М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі. Дніпропетровськ.: Дніпр. державний ун-т внутрішніх справ. 2020. -350с.

1. Загальна характеристика підсудності кримінального провадження

Підсудність кримінальних справ. Підсудність — це властивість справи, яка визначає, до відання якого суду належить розгляд кримінальної справи в суді першої інстанції. КПК України встановлює підсудність для того, щоб суди найефективніше виконували свої обов'язки, а також з метою забезпечення доступності суду для населення.

Розрізняють такі види підсудності: предметну (родову), територіальну (місцеву), персональну (спеціальну), за зв'язком справ, альтернативну.

Предметна підсудність визначається родом або видом злочину. Вона встановлює, яка саме судова ланка повноважна розглядати дану кримінальну справу як суд першої інстанції (статті 33—36 КПК).

Територіальна підсудність означає, що за загальним правилом кримінальна справа розглядається в тому суді, в районі діяльності якого вчинено злочин.

Персональна підсудність визначається службовим станом підсудних, щодо яких у чинному законодавстві міститься спеціальна вказівка про порядок притягнення їх до кримінальної відповідальності.

Підсудність за зв'язком справ ґрунтується на положенні закону, який допускає об'єднання в одному провадженні кримінальних справ за обвинуваченням кількох осіб — співучасників учинення одного чи кількох кримінальних правопорушень або за обвинуваченням однієї особи у вчиненні декількох злочинів (ст. 26 КПК). Питання про підсудність за зв'язком справ вирішується таким чином:

а) якщо одна особа або група осіб обвинувачуються у вчиненні декількох злочинів, справи про які підсудні різнойменним судам, то справа розглядається вищестоящим із цих судів;

б) якщо особа або група осіб обвинувачуються у вчиненні декількох злочинів і справа хоча б про одну з них або про один із злочинів підсудна спеціальному суду, то її розглядає цей суд;

в) якщо справа про декілька злочинів, вчинених однією особою, підсудна однойменним судам, вона має розглядатися тим судом, у районі якого закінчена розслідуванням.

Кримінальні справи про злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк більш як десять років, розглядаються в суді першої інстанції колегіально в складі трьох осіб, якщо обвинувачений заявив клопотання про такий розгляд (ч. 2 ст. 17 КПК). Це — альтернативна підсудність.

Віддання обвинуваченого до суду — стадія кримінального процесу, в якій суддя одноособово або суд у розпорядчому засіданні, не вирішуючи наперед питання про винність, перевіряє, чи зібрані необхідні докази для розгляду справи в судовому засіданні.

Суддя одноособово приймає ухвалу про: про віддання обвинуваченого до суду; про зупинення провадження в справі; про направлення справи за підсудністю; про закриття справи.

Після віддання обвинуваченого до суду суддя повинен забезпечити публічному обвинувачу, обвинуваченому, захиснику, потерпілому, цивільному позивачеві та їхнім представникам, коли вони про це заявляють клопотання, можливість ознайомитися з матеріалами справи, а цивільному відповідачеві та його представникові — з матеріалами, що стосуються цивільного позову. Зазначені особи мають право робити з матеріалів необхідні виписки.

Судовий розгляд справи складається з п'яти частин: підготовчої частини судового засідання; судового слідства; судових дебатів; останнього слова підсудного; постановлення і проголошення вироку, постанови або ухвали.

Підготовча частина судового засідання починається з його відкриття. У призначений для розгляду справи час суддя або головуєчий відкриває судове засідання й оголошує, яка справа розглядатиметься.

Встановлюється особа обвинуваченого. Після виконання зазначених дій суддя або головуєчий оголошує учасникам судового розгляду склад суду в даній справі, публічного обвинувача, роз'яснює обвинуваченому його права.

Судовий розгляд закінчується проголошенням вироку.

2. Стадія віддання до суду, встановлення вини

ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛІКА НІМЕЧЧИНА

Суд, який компетентний розглядати справу по суті, приймає рішення про відкриття судового розгляду. В обвинувальному висновку має бути клопотання про відкриття судового розгляду, разом з обвинувальним висновком в суд направляються всі матеріали кримінальної справи.

Голова суду вручає обвинуваченому обвинувальний висновок і пропонує йому протягом певного строку заявити клопотання, подати додаткові докази.

Суд виносить ухвалу про відкриття судового розгляду, допускає обвинувачення до розгляду справи. Суд може перекваліфікувати обвинувачення.

Підготовка до слухання справи. Виклик учасників судового розгляду здійснює головуєчий. Він може викликати і нові докази. Прокуратура має право викликати інших осіб.

Судовий розгляд повинен розпочатися не раніше ніж через тиждень після вручення підсудному виклику. Підсудний може вимагати виклику додаткових свідків, експертів, витребування додаткових доказів.

Склад суду у земельному або у вищому земельному суді оголошується підсудному і захисникові. Відводи суддям можна заявляти до першого допиту підсудного.

Судовий розгляд можна зупинити на строк до 10 днів (максимум до 30 днів, якщо він уже був продовжений до 10 днів). На клопотання підсудного, суддя може звільнити від явки в суд (якщо за правопорушення передбачено до 6 місяців позбавлення волі, штраф, позбавлення прав водія...). Його інтереси представляє захисник на підставі письмового доручення.

Свідків і експертів першим допитує той, хто їх викликав. Допит свідків до 17 років проводить головуючий одноособово. Сторони можуть просити суддю задати питання свідкові. Самі можуть допитувати з дозволу судді, якщо немає загрози припинення шкоди особі свідка (§ 241 КПК ФРН).

Обвинувальний висновок оголошує прокурор. Якщо свідок чи експерт заявляє, що не може згадати який-не-будь факт, то йому зачитуються раніше дані показання (§ 253 КПК ФРН). Якщо експерт чи свідок знаходяться на далекій відстані від суду, можна зачитати протокол їхніх показань, які вони давали раніше.

В судових дебатах бере участь підсудний до промови захисника. Після промови захисника він також може взяти слово для виступу. Підсудному, який не володіє мовою судочинства, перекладається зміст промов прокурора і захисника.

Про закриття справи виноситься вирок, в якому вказуються обставини, які виключають провадження справи. Рішення при постановленні вироку приймається більшістю в 2/3 голосів (якщо це рішення не вигідне для підсудного). Суд не зв'язаний кваліфікацією злочину, яка була в обвинувальному висновку. Про зміну кваліфікації повідомляється підсудному і йому надається слово для захисту (§ 264 КПК ФРН).

Вирок проголошується іменем народу. Зачитується резолютивна частина і пояснюються його підстави. Доки не складений протокол судового засідання вирок не вручається. Повністю вирок і протокол судового засідання оформляється не пізніше 5 тижнів після оголошення резолютивної частини вироку. Дата постановлення вироку реєструється в канцелярії суду.

Шеффени (присяжні чи засідателі) не підписують вирок. Копії вироку і виписки із нього мають бути підписані секретарем судового засідання і завірені печаткою суду (§ 275 КПК ФРН).

ФРАНЦІЯ

Розгляд кримінальних справ за першою інстанцією відбувається:

а) в судах присяжних (справи про злочини). Вони є при апеляційних судах, яких у Франції налічується 50 (по одному на кілька департаментів; Франція розділена на 92 департаменти);

б) у виправних трибуналах (справи про делікти). Ці суди функціонують на базі трибуналів великої інстанції. У кожному з адміністративних округів департаменту є один або декілька таких судів;

в) у поліцейських трибуналах (справи про проступки). Вони функціонують на базі трибуналів малої інстанції, які є в кожному окрузі (один або декілька), але їх у цілому значно більше.

Справи про злочини неповнолітніх, які не досягли 16 років, а також про Серйозні делікти й проступки неповнолітніх розглядають суди в справах неповнолітніх, які запроваджені за місцем знаходження трибуналів великої інстанції. Справи про злочини, вчинені неповнолітніми, котрі досягли 16 років, розглядаються судами присяжних для неповнолітніх, створеними при апеляційних судах.

Справи про обвинувачення Президента Республіки в державній зраді й міністрів у змові проти безпеки держави та в злочинних діях, вчинених ними при виконанні службових обов'язків, розглядає згідно зі ст. 68 Конституції Верховний суд Франції. До його складу входять в однаковій кількості представники Національних зборів і Сенату, яких обирають після кожного повного або часткового відновлення цих палат. Віддати на розгляд Верховного суду справу щодо Президента й міністрів можуть лише обидві палати парламенту відкритим голосуванням і абсолютною більшістю голосів.

Порядок розгляду справ про злочини в суді присяжних. На вимогу генерального прокурора апеляційний суд може видати розпорядження про

створення такої кількості відділень суду присяжних, які необхідні в інтересах правосуддя. Сесії суду присяжних проводяться один або кілька разів на квартал за місцем знаходження апеляційного суду, в головному місці відповідного округу, а у виняткових випадках — в Іншому місці департаменту, де є трибунал великої інстанції.

Список справ, що підлягають розгляду на кожній сесії, встановлюється головою суду присяжних за поданням прокуратури. Остання сповіщає обвинуваченому день, коли він повинен з'явитися до суду.

Суд присяжних складається із суду у власному розумінні цього слова й журі. До складу суду у власному розумінні цього слова входять голова й два асесори. Вони призначаються кожен квартал і для кожного суду присяжних постановою першого голови апеляційного суду зі складу цього суду. Асесори можуть бути призначені зі складу трибуналу великої інстанції, в межах компетенції якого проводить сесії (засідання) суд присяжних.

Журі складається з громадян, внесених до списків присяжних. Присяжними можуть бути громадяни чоловічої і жіночої статі, які досягли 30-річного віку, уміють читати й писати французькою мовою, користуються політичними, громадянськими та сімейними правами й не підпадають під випадки позбавлення права виконувати функції присяжних і випадки несумісності посад, передбачені в законі.

Позбавлені права виконувати функції присяжних: засуджені й особи, стосовно яких є мандат на затримання або на арешт; чиновники й державні службовці департаментів і комун, усунені від виконання своїх функцій; звільнені зі своїх постів посадові особи міністерств і члени професійних корпорацій, щодо яких є судові рішення про заборону виконувати свої обов'язки; не відновлені в правах банкрути, неспроможність яких оголошена судовим рішенням; особи, які тричі не з'явилися без законних підстав за викликом суду для виконання функцій присяжного; особи з обмеженою дієздатністю; особи, стосовно яких у судовому порядку встановлено піклування; особи, направлені в будинки для душевнохворих.

Виконання функцій присяжного несумісне із займанням таких посад: члена уряду, парламенту, Конституційної ради, Вищої ради магістратури, Економічної і Соціальної рад; члена Виконавчої ради, Сенату й Арбітражного суду французького співтовариства; генерального секретаря уряду або міністерства; члена Державної ради, Касаційного суду або Лічильної палати; префекта, су префекта, генерального секретаря префектури, магістрата судового відомства; магістрата адміністративного трибуналу; чиновника поліцейської служби, військовослужбовця, який перебуває на командній посаді в сухопутних військах, морському флоті чи авіації; митного чиновника або чиновника, який перебуває на службі в установі з непрямого податкообкладання або на державній службі щодо охорони вод і лісів.

Крім того, ніхто не може бути присяжним у справі, в якій він виконував будь-які дії судової поліції або слідчі дії, або якщо він брав участь як свідок, перекладач, експерт, скаржник чи цивільний позивач (потерпілий).

Від виконання функцій присяжного звільняються особи, котрі досягли 70 років, і особи, які вже виконували такі ж функції в цьому або в минулому році, крім випадків, коли проводяться додаткові сесії суду присяжних.

Порядок складання списків присяжних. Існують такі види списків присяжних: попередні, щорічні, додаткові й сесійні.

Попередні списки кандидатур для щорічного списку присяжних складають комісії під головуванням судді трибуналу малої інстанції. У ці комісії входять генеральні радники округу, мер комуни, на території якої знаходиться трибунал, або його помічник, а в деяких випадках — і чотири муніципальних радники. Число кандидатур має бути вдвоє більшим, ніж число осіб, які мають бути включеними в щорічний список для даного округу. Попередній список складається в двох примірниках, один з яких зберігається в канцелярії трибуналу малої Інстанції, а другий надсилається до канцелярії суду присяжних.

На підставі попередніх списків спеціальною комісією за місцем знаходження кожного суду присяжних складається щорічний список. До складу комісії входять по одному судді від кожного трибуналу малої інстанції, члени департаментської комісії, мер комуни, на території якої діє суд присяжних, або його помічник. Головою комісії є перший голова апеляційного суду, голова трибуналу великої інстанції або призначена ним особа. Список присяжних складають в алфавітному порядку, підписують на засіданні комісії і здають на зберігання в канцелярію суду присяжних.

Незалежно від щорічного списку членів журі ця ж комісія кожного року складає спеціальний список додаткових присяжних із числа присяжних міста, який є місцем дії даного суду присяжних.

Не пізніше ніж за 15 днів до початку сесії перший голова апеляційного суду, а в містах, де його немає, — голова трибуналу, жеребкуванням вибирає у відкритому засіданні із щорічного списку 27 присяжних, які створюють сесійний список. Крім того, в такому ж порядку обирається 6 додаткових присяжних зі спеціального списку.

Не пізніше ніж за 8 днів до відкриття сесії префект надсилає кожному з присяжних виписку із сесійного списку. Дата відкриття сесії вказується в повідомленні.

З числа присяжних, внесених до сесійного списку, створюється журі, яке вирішує справу. Воно складається з 9 присяжних.

Порядок створення журі такий. У день, призначений для розгляду справи, суд відкриває засідання і дає розпорядження доставити до залу обвинуваченого. Відсутність захисника обвинуваченого не тягне за собою визнання провадження недійсним. Голова суду ставить обвинуваченому запитання про його прізвище, ім'я, дату й місце народження, професію та місце проживання. Потім він проводить переклик присяжних і бюлетені з їхніми прізвищами опускаються в урну. В міру того, як бюлетені виймаються з урни, обвинувачений та його за-мисник, а потім прокурор заявляють відвід

тим присяжним, яких вони вважають за потрібне відвести; при цьому мотиви відводу не викладаються.

Обвинувачений, а якщо їх кілька, то всі обвинувачені, мають право відвести не більше п'яти присяжних, а прокурор — не більше чотирьох. Обвинувачені можуть об'єднатися для спільної заяви всіх або частини відводів. Якщо ж обвинувачені не об'єдналися, то черговість заявлена ними відводів установлюється жеребкуванням. У цьому випадку присяжні, відведені в порядку черговості одним обвинуваченим, вважаються відведеними всіма обвинуваченими до тих пір, поки не буде вичерпана допустима кількість відводів.

Журі вважається сформованим з того моменту, коли з урни будуть вибрані 9 бюлетенів з прізвищами, щодо яких не заявлено відводу, а якщо це потрібно, то й бюлетені з прізвищами додаткових присяжних.

Присяжні займають місце поряд з членами суду, якщо є така можливість, або навпроти місця, призначеного обвинуваченому.

Судовий розгляд проходить публічно, однак голова може заборонити всім неповнолітнім або деяким з них доступ до залу засідань. Засідання може вестися при закритих дверях лише у випадках, коли гласність може завдати шкоди громадському порядку або моралі. Вирок завжди проголошується у відкритому засіданні.

Голова суду має великі права. Він відповідає за дотримання порядку в судовому засіданні та керує судовим розглядом. Якщо хтось із присутніх на засіданні будь-яким чином порушує порядок, голова розпоряджається про виведення такої особи із залу засідання. У разі приведення цього заходу до виконання винна особа чинить опір, то негайно видається мандат на її арешт, а суд піддає її покаранню у вигляді тюремного ув'язнення на строк від двох місяців до двох років.

Асесори й присяжні можуть ставити запитання обвинуваченому й свідкам лише з дозволу голови, а обвинувачений, його захисник, цивільний

позивач і його представник — лише через головууючого. Однак прокурор має право безпосередньо ставити запитання обвинуваченому й свідкам.

Суд зобов'язаний вислухати, обговорити й винести щодо них рішення. Присутність захисника обвинуваченого в судовому засіданні обов'язкова, за відсутності ж обвинуваченого справа може слухатися. Якщо обвинувачений не бажає з'явитися до суду, голова може розпорядитися, щоб він був доставлений примусово. Однак голова може також після запитання на засіданні протоколу про ухилення обвинуваченого від явки до суду розпорядитися про продовження судового розгляду без нього. Після кожного засідання обвинуваченому, що не з'явився, а також обвинуваченому, який видалений із залу судового розгляду за порушення порядку, дається через секретаря судового засідання для ознайомлення протокол судового засідання і вручаються копії вимог, заявлених прокурором, та постанови суду.

3. Сутність публічного обвинувачення за кримінальним процесом

Порядок дослідження доказів.

Голова дає секретарю розпорядження про оголошення списку свідків, указаних прокурором, обвинувачем і цивільним позивачем, про яких зроблено взаємне повідомлення. Потім судовий розпорядник проводить переклик цих свідків, голова дає розпорядження видалити їх в окрему кімнату, звідки можна викликати для дачі показань. За необхідності голова вживає заходів, які не дали б змоги свідкам спілкуватися між собою до дачі ними своїх показань.

Після цього голова пропонує обвинуваченому уважно вислухати постанову про віддання до суду, дає розпорядження секретареві суду читати цю постанову, допитує обвинуваченого й вислуховує його показання. Потім у порядку, встановленому головою, допитуються свідки. Перш ніж дати свої показання вони приносять присягу. Після дачі показань свідку можуть ставити запитання голова, а також прокурор, обвинувачений, цивільний

позивач і їхні представники. Після дачі показань свідок залишається в залі до закінчення судового розгляду, якщо голова не дасть іншого розпорядження.

У ході та після допиту голова суду дає розпорядження, якщо це необхідно, про пред'явлення обвинуваченому та свідкам речових доказів і вислуховує їхні міркування. Якщо в цьому виникає необхідність, голова дає розпорядження також про пред'явлення речових доказів асесорам і присяжним. Після закінчення судового слідства суд вислуховує цивільного позивача і його представників, потім прокурор викладає свої вимоги, а обвинувачений і його захисник подають доводи захисту. Цивільний позивач і прокурор мають право на репліку, але останній виступ у дебатах завжди належить обвинуваченому або його захисникові.

Після цього голова оголошує судовий розгляд закінченим, дає розпорядження про передачу секретарю суду присяжних усіх матеріалів справи, крім постанови обвинувальної камери про віддання до суду, оголошує запитання, на які повинні дати відповідь суд і журі в нарадчій кімнаті. Оголошення питань не обов'язкове, якщо вони сформульовані так само, як у постанові про віддання до суду або якщо обвинувачений чи його захисник відмовляються від оголошення питань. Якщо з приводу питань виникає суперечка, суд, вислухавши думку прокурора, сторін та їхніх представників, вирішує її своєю постановою.

Всі члени суду присяжних переходять до нарадчої кімнати, до якої ніхто не може увійти з будь-якої причини без дозволу голови. Голосування відбувається шляхом подачі письмових бюлетенів. Спочатку висловлюються з питань про головний факт (тобто про винність чи невинність), а потім, якщо про це поставлені запитання, про кожну із обтяжуючих обставин, з додаткових питань (про перекваліфікацію діяння на підставі результатів судового розгляду), з питань про кожну обставину, яка виключає кримінальну відповідальність, і, нарешті, з питань про пом'якшуючі обставини, які голова зобов'язаний ставити в усіх випадках, коли винність

обвинуваченого визнана доведеною. Результати голосування голова зазначає на полях опитувального листа під кожним запитанням.

Після цього проводиться таємне й роздільне голосування стосовно кожного обвинуваченого.

Про прийнятті рішення робиться помітка на опитувальному листі, який підписується в ході засідання головою і присяжним, призначеним першим після жеребкування, а якщо той не може підписати, то це робить особа, уповноважена більшістю членів суду присяжних. Відповіді суду присяжних на поставлені запитання є остаточними. Після повернення суду присяжних до залу засідань голова дає розпорядження ввести обвинуваченого, оголошує відповіді на запитання, вирок суду й тексти законів, які застосував суд.

У разі засудження або звільнення від покарання обвинувачений присуджується до сплати витрат державі й одночасно вирішується питання про заміну сплати цих витрат позбавленням волі.

Після винесення вироку голова, за наявності, підстав роз'яснює обвинуваченому його право оскаржити вирок у касаційному порядку й повідомляє йому строки подачі касаційної скарги.

З метою фіксації дотримання передбаченої законом процедури розгляду справи, секретар складає протокол не пізніше ніж в триденний строк з моменту винесення вироку. Протокол підписує голова й секретар. До протоколу не заносяться ні відповіді обвинувачених, ні зміст показань свідків, якщо головуючий не дасть іншого розпорядження з власної ініціативи чи за клопотанням прокурора або сторін.

Порядок розгляду кримінальних справ у виправних і поліцейських трибуналах. У загальних рисах він такий же, як і в суді присяжних, але є й багато відмінностей.

Виправний трибунал приймає до свого розгляду справи про делікти на підставі або постанови про віддання до суду, направленої йому слідчими органами, або добровільної явки сторін за викликом прокурора, чи на підставі повідомлення про явку, безпосередньо направленого трибуналом

обвинуваченому або цивільним відповідачам, або згідно з порядком провадження в справах про явні делікти (особа, яка затримана при вчиненні явного делікту, негайно направляється на засідання трибуналу).

До складу виправного трибуналу входять голова й двоє суддів. Деякі справи, зокрема про обвинувачення в автошляхових злочинах, розглядаються професійним суддею одноособово. Державне обвинувачення підтримує прокурор Республіки або один із його помічників.

Справа може бути в окремих випадках розглянута без обвинуваченого, якщо він заявив про це в письмовій формі або не з'явився без поважних причин.

Вирок виноситься того ж дня, коли було закінчено судовий розгляд, або через декілька днів. У останньому випадку голова повідомляє присутнім сторонам про день, коли вирок буде оголошений. Кожен вирок має містити мотивувальну й резолютивну частини. Вирок, винесений за відсутності обвинуваченого, доводиться до його відома спеціальним повідомленням. Протягом 10 днів з дня повідомлення або одного місяця, якщо він проживає за межами Франції, обвинувачений має право подати заперечення проти виконання вироку в цілому або в частині, яка стосується долі цивільного позову. В ті ж самі строки заперечення на вирок, винесений за їх відсутності та проти їхніх інтересів, можуть подати цивільний позивач і цивільний відповідач. Заперечення на вирок не має сили, якщо особа, яка подала його, не з'явиться в строк, установлений трибуналом для розгляду заперечення.

Поліцейський трибунал розглядає справи про проступки на підставі або передачі йому справи зі слідчого органу, або добровільної явки сторін, або виклику до трибуналу, надісланого безпосередньо обвинуваченому й цивільному відповідачеві у справі. Розгляд справ спрощений і здійснюється одним суддею.

Функції прокуратури в поліцейському трибуналі здійснюють комісари або офіцери поліції, призначені генеральним прокурором при апеляційному суді, а в справах про лісо порушення — інженери, начальники діляниць або

технічні інспектори, призначені службою з охорони вод і лісів, а також прокурор Республіки особисто чи через своїх заступників, якщо покарання, передбачене за проступок, перевищує 10 днів тюремного ув'язнення або штрафу, та в інших випадках, коли він вважає це за доцільне.

Факти вчинення проступків доказуються протоколами або рапортами судової поліції, а за їх відсутності або ж для підтвердження — показаннями свідків. Присутність обвинуваченого при розгляді справи не обов'язкова, але обвинувачений може подати заперечення на вирок.

Справа може взагалі не розглядатися. Не викликаючи обвинуваченого до трибуналу, суддя на підставі поліцейського протоколу дає вказівку повідомити особі, яка вчинила проступок, про її право сплатити штраф, розмір якого визначає суддя.

АНГЛІЯ

В Англії кримінальні справи розглядають такі суди: магістратські, Суд Корони, кримінальне відділення Апеляційного суду, Апеляційний комітет палати лордів.

Слід зауважити, що англійське кримінальне право розрізняє три категорії злочинів, з урахуванням яких визначається, який суд розглядатиме справу в першій інстанції — магістратський чи Суд Корони:

- 1) сумарні — малозначні злочини, що належать лише до компетенції магістратів;
- 2) індайтебл — злочини, які підлягають розгляду в Суді Корони (державна зрада, убивство, зґвалтування, розбій та інші тяжкі злочини);
- 3) злочини з подвійною підсудністю (гібридні). Це — найпоширеніші злочини. Обвинуваченому дається право самому вирішувати, хоче він, щоб його справу розглядав магістрат чи суд присяжних.

Магістратські суди називають ще судами малих сесій або судами сумарної юрисдикції. Вони складаються з мирових суддів (магістратів), які призначаються лордом- канцлером. Більшість з них без юридичної освіти, тому в таких судах велику роль відіграють судові клерки. Це — юристи, які

не менш як п'ять років працювали адвокатами. Посада мирового судді не оплачується.

Магістрати розглядають кримінальні справи без участі присяжних. Крім того, вони проводять попереднє судове розслідування в справах, які суд повинен слухати з участю присяжних, перевіряючи при цьому достатність доказів і здійснюючи процедуру віддання до суду для передачі в Суд Корони.

Суд Корони — вищий кримінальний суд присяжних. Він входить до Верховного суду. Справи в ньому розглядають окружні судді, рекордери й судді з відділення королівської лави Високого суду. Призначення того чи іншого судді залежить від категорії кримінальної справи.

Окружні судді підпорядковані лорду-канцлеру. До їх списку входять усі постійні судді графств. Лорд-канцлер може доповнювати список особами, яких він забажає призначити, але вони обов'язково повинні не менш як

10 років бути членами адвокатської корпорації баристерів або не менш як п'ять років — рекордерами.

Рекордери — це окружні судді, які виконують ці обов'язки за сумісництвом. Рекордерами можуть бути призначені члени обох адвокатських корпорацій — баристерів і солісіторів — з 10-річним стажем, їх призначення, час і місце роботи залежать від вказівок лорда-канцлера.

Апеляційний суд Верховного суду складається з 8—

11 лордів — апеляційних суддів, лорда — хранителя свитків, лорда — головного судді, голови сімейного відділення Високого суду; голови — лорд-канцлера.

Кримінальне відділення Апеляційного суду розглядає апеляції на вироки й апеляційні постанови Суду Корони.

Апеляційний комітет палати лордів — вища й остаточна апеляційна інстанція. Голова — лорд-канцлер. Судовий склад для розгляду справ — від трьох до п'яти лордів-суддів із числа довічних членів палати — професійних юристів.

Провадження в справах, які розглядаються в Суді Корони. Початком провадження є подача мировому судді (магістрату) графства заяви про обвинувачення. Ця заява може бути подана особою, котрій відомі факти, про які вона повідомляє, незалежно від того, чи є ця особа потерпілою. Заява має містити формулювання злочину, вчинення якого інкримінується обвинуваченому. Вона може бути зроблена в будь-якій формі. Винятком є вимога заявника про видачу наказу про арешт правопорушника. В цьому випадку зразу ж подається письмова заява про обвинувачення, котра має бути підтверджена під присягою.

Обвинувачений може бути викликаний до суду трьома способами:

1) наказом про виклик (судовою повісткою), яка надсилається або вручається обвинуваченому й містить наказ з'явитися до суду в певний час. Перш ніж видати судовий наказ, магістрат повинен пересвідчитися в тому, що він має на це право й що в справі є достатньо доказів проти особи, названої в заяві про обвинувачення;

2) наказом про арешт, коли є достатньо підстав для висновку, що одного лише виклику буде недостатньо для забезпечення явки обвинуваченого. Цей наказ адресується поліції або, за певних обставин, приватним особам. Він пропонує арештувати обвинуваченого й доставити його до суду (наказ про виклик і наказ про арешт називають "варрант"). Наказ про арешт також мусить містити формулювання злочину, в якому особа обвинувачується на підставі заяви про обвинувачення;

3) арешт без наказу, коли це дозволено законом.

Арештованою може бути особа, раніше не судима,

яка вчинила такий злочин, за яким на підставі закону може бути позбавлена волі на п'ять і більше років, а також будь-який злочин, покарання за яким точно визначене законом, або ж замах на злочин однієї з цих категорій. Це — фізичний напад, що спричинив тілесне ушкодження, напад з метою здійснити пограбування, збройний напад, змова вчинити вбивство, заподіяння смерті небезпечним або недбалим управлінням транспортним

засобом, розповсюдження наркотиків, убивство, піратство, зґвалтування, шахрайство та інше.

Стосовно деяких злочинів може бути виданий наказ про проведення обшуку. Арештованого дозволяється обшукувати без спеціального наказу.

Свідки викликаються до суду через наказ про виклик або привід. Якщо свідок, який з'явився, відмовляється давати показання, суддя має право взяти його під варту на тиждень.

Попередній судовий розгляд (процедура перед суддями, які допитують) провадиться магістратським судом стосовно будь-якого злочину, вчиненого особою, викликаного або доставленого до суду. Попередній допит може мати місце і перед одним суддею. Засідання суду, на якому ведеться допит, закрите.

Попередній допит починається з виступу обвинувача, котрий дає необхідні пояснення: проголошує вступну промову, щоб дати суддям загальне уявлення про факти, які викривають обвинуваченого у вчиненні злочину. Потім він подає докази. Після цього свідки обвинувачення піддаються головному, перехресному й повторному допитам. їхні показання записуються судовим клерком. Якщо обвинувачений забажає, він може підвести підсумок показанням свідків.

Після заяви обвинуваченого провадяться головний, перехресний і додатковий допити свідків обвинуваченого. їхні показання також записуються і після запитання підписуються ними та суддею.

Адвокат обвинуваченого, навіть коли обвинувачений викликав своїх свідків, проголошує лише одну промову — до допиту обвинуваченого і його свідків або після показань обвинуваченого, якщо останній не викликав свідків.

Віддання обвинуваченого до суду. Суд (або один суддя) визначає, чи достатньо підстав для віддання до суду, а також вирішує питання: яке обвинувачення він повинен пред'явити обвинуваченому; в яке місцезнаходження Суду Корони має бути надіслана справа; чи слід брати

обвинуваченого під варту, чи можна залишити його на волі, віддавши на поруки; чи буде зроблене "попередження про алібі"? Суд попереджає обвинуваченого, що під час розгляду справи в суді йому не дозволяється подавати докази на підтвердження алібі (крім як за дозволом суду), якщо він не подасть обвинувачеві детальне алібі протягом семи днів з моменту закінчення попереднього судового розгляду. Якщо обвинувачений не зробив повідомлення про алібі до попереднього судового розгляду або під час його, то робиться попередження про алібі, яке має містити Ім'я й адресу обвинувача, якому може бути вручена повідомлення.

Після віддання обвинуваченого до суду суддя повинен надіслати в суд, в якому слухатиметься справа, показання свідків і заяву обвинуваченого. Обвинувачений має право за плату отримати копію протоколу показань.

Після того, як свідок підписав свої показання, суддя зобов'язує його з'явитися до суду, де розглядатиметься справа по суті. Він може піддати тюремному ув'язненню особу, яка відмовляється прийняти на себе обов'язок давати показання на суді.

Свідки й обвинувачені самі дають поручительство в тому, що вони з'являться до розгляду справи, обвинувачений же повинен ще представити одного або двох поручителів за себе. Поручительство фіксується в протоколі. Сума поручительства визначається суддею.

На тих свідків, показання яких не можуть бути корисними при розгляді справи, тому що обвинувачений визнав себе винним, або ж через суто формальний характер цих показань, може бути покладене так зване умовне зобов'язання, тобто зобов'язання з'явитися в тому випадку, коли вони отримають від обвинувача повідомлення про те, що повинні з'явитися. Якщо їм не було надіслано таке повідомлення, їхні показання можуть бути оголошені при розгляді справи в суді.

Обвинувальний акт. Обвинувач подає до Суду Корони проект обвинувального акту, однак сам по собі він не має юридичної сили. Він стає

законним документом і перетворюється на обвинувальний акт лише тоді, коли його підписує відповідний чиновник Суду Корони.

Після оголошення обвинувального акту обвинувачений може обрати одну з декількох ліній поведінки:

1) визнати свою вину. У цьому випадку адвокат обвинувачення коротко викладає факти й викликає поліцейського чиновника, який вів справу, для того, щоб той охарактеризував обвинуваченого.

2) відповісти на обвинувачення мовчанням. У такому випадку передусім з'ясовують причину мовчання, тобто чи він просто відмовляється відповідати на запитання, або він німий від природи, або ж у даний момент втратив дар мови.

3) не визнавати вини в пред'явленому обвинуваченні, визнавати вину з одного пункту обвинувального акта й не визнавати з іншого; не визнавати себе винним у пред'явленому обвинуваченні, а зізнатися в будь-якому іншому злочині;

4) зробити будь-яку заяву з приводу обвинувального акта, зокрема про невідповідність справи даному судові, про закриття справи.

Формування малого журі. Якщо підсудний не визнав себе винним у пред'явленому обвинуваченні або будь-якій його частині, то тим самим він визначив характер суперечки, яка виникла між ним і короною. Ця суперечка має бути вирішена судом — малим журі з 12 присяжних засідателів.

У кожному графстві шериф складає список кандидатів у присяжні і викликає їх. Із усіх викликаних присяжних за жеребком обираються 12 чоловік, яким пропонується зайняти місця в ложі для присяжних.

Відвід може бути заявлено всьому складу журі (якщо шериф через свою заінтересованість у справі склав його неналежним чином). У справах про державну зраду підсудний може заявити 35 немотивованих відводів. Сторона обвинувачення не має права на немотивований відвід.

Після цього судовий клерк робить виклад присяжним суті обвинувачення в злочині, в якому підсудний не визнав себе винним, та

інформує їх про те, що обов'язок присяжних полягає в тому, щоб, вислухавши показання, вирішити, винен підсудний чи ні.

Починається судовий розгляд вступною промовою представника обвинувачення. Баристер обвинувачення робить виклад суті справи, наводить основні факти, на які він має намір спиратися. Потім він викликає свідків обвинувачення, які після принесення присяги піддаються головному, перехресному і повторному допитам. Як правило, викликаються всі свідки, прізвища яких вказані на зворотній стороні обвинувального акта. Допускається також виклик додаткових свідків за умови, що обвинуваченому й суду було повідомлено про наміри обвинувача їх викликати і що їм були вручені копії їхніх показань.

Потім до присяжних звертається підсудний або його захисник, якщо він у нього є, проводиться головний, перехресний і повторний допити свідків захисту, в тому числі й підсудного, коли він бажає давати показання, а також наводить письмові докази.

Суддя має право сам викликати таких свідків, яких не викликала жодна із сторін; він може також допитати свідка, щоб з'ясувати всі незрозумілі питання або глибше вникнути в них.

Потім із заключними промовами виступають сторони. Адвокат обвинувача виступає першим, за ним — адвокат підсудного.

4. Вердикт присяжних та вирок суду

Після того, як сторони повністю подали свої докази, суддя робить висновки, вказуючи присяжним на встановлені законом правила про докази, фіксуючи їхню увагу на важливих доказах, які є в справі. У кінці свого резюме суддя звертає увагу присяжних на можливість винесення вердикту більшістю голосів.

Коли справа проста, присяжні можуть винести вердикт, не залишаючи свого місця, але вони, як правило, виходять у відведену для них кімнату, їх

доручають двом судовим приставам, які присягають у тому, що нікому не дозволять розмовляти з присяжними й самі не будуть перемовлятися з ними без дозволу суду, крім того моменту, коли запитують у присяжних, чи дійшли вони згоди щодо вердикту.

Вердикт оголошується у відкритому судовому засіданні в присутності всіх присяжних і підсудного.

Винесений присяжними вердикт не є остаточним, бо суд може запропонувати присяжним переглянути його. Лише після того, як суддя схвалить вердикт і дасть розпорядження клерку занести його до протоколу, він вважається остаточним.

Після винесення обвинувального вердикту суддя постановляє вирок. Перед постановленням вироку він надає можливість обвинувачеві та захиснику висловити свої міркування щодо міри покарання і знайомиться з довідкою поліції про наявність попередніх судимостей у обвинуваченого, його репутацію та обставини його життя. Підсудному надається можливість зробити всі заяви, які він бажає, в доповнення до промови захисника про пом'якшення вироку. Вирок в англійських судах не мотивуються.

Сумарне провадження. В порядку сумарного (спрощеного) провадження розглядаються справи про мало- значимі діяння, а якщо обвинувачений згоден, то й деякі справи про злочини, які переслідуються за обвинувальним актом. Як правило, розгляд справи в суді сумарної юрисдикції займає всього кілька хвилин. Ці суди розглядають до 98 відсотків кримінальних справ .

Якщо заява про обвинувачення або скарга зроблені під присягою, наказ про арешт обвинуваченого може бути видано навіть як початковий захід. В інших випадках можливий лише виклик обвинуваченого. Однак якщо він ухиляється від явки за викликом, може бути видано наказ про його арешт.

Судове засідання починається з ознайомлення обвинуваченого із суттю заяви про обвинувачення або скарги, після чого йому ставлять запитання, чи визнає він себе винним. Подальший хід слухання справи залежить від відповіді обвинуваченого.

Якщо обвинувачений визнав себе винним, суд, не проводячи подальшого розгляду, обмежується лише швидким оглядом доказового матеріалу, а часто взагалі без такого огляду виносить вирок. Причому ті фактичні дані, на підставі яких виноситься вирок, не одержують необхідного оформлення. По суті, це — матеріали, зібрані поліцією і не оформлені як судові докази.

За результатами розгляду справи суд може призначити винному позбавлення волі на строк до 14 діб і штраф до одного фунта стерлінгів (при одноособовому розгляді), позбавлення волі строком до шести місяців і штраф до 25 фунтів стерлінгів, а за деякими категоріями справ — позбавлення волі до 12 місяців і штраф до однієї тисячі фунтів стерлінгів (при розгляді справи двома й більше магістратами або магістратом-юристом одноособово). Суд може призначити одночасно й позбавлення волі, й штраф.

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

Кримінальні суди. Правосуддя в США здійснюють суди федеральної судової системи й суди штатів. При цьому ні Верховний суд США, ні інші федеральні судові органи ніякого адміністративного контролю над судами штатів не здійснюють.

Федеральна судова система складається з окружних (районних) федеральних судів, федеральних апеляційних судів і Верховного суду США.

Що стосується співвідношення федеральної системи й судової системи штатів, то тут діє той же принцип, що й у співвідношенні федерального права і права штатів: загальне правило — це компетенція судів штатів; до федеральних судів можна звертатися лише в тих випадках, коли Конституція США або закон конгресу, який спирається на Конституцію, визнають ці суди компетентними. Близько 95 відсотків справ розглядаються виключно судами штатів.

По першій інстанції кримінальні справи федеральної підсудності розглядають лише окружні суди. У кожному штаті, як правило, один окружний федеральний суд, у деяких великих штатах їхнє число доходить до

чотирьох, кількість суддів у таких судах — до 20. Всього їх майже 100 і працює в них близько 400 суддів.

Судовий розгляд в окружному суді, як правило, веде один суддя. Окружні (районні) суди можуть розглядати будь-які кримінальні справи федеральної підсудності, тобто справи про злочини, відповідальність за які передбачена законом, схваленим конгресом США.

У США — 11 федеральних апеляційних судів (майже 80 суддів). Один з них діє у федеральному окрузі Колумбія, в якому розташована столиця федерації Вашингтон. Число суддів у кожному з цих судів — від трьох до дев'яти; на одного з них покладені обов'язки головного судді. Апеляційний розгляд справи здійснює, як правило, колегія з трьох суддів. За рішенням більшості членів суду може бути проведено апеляційний розгляд усім складом суду. Федеральні апеляційні суди розглядають апеляції на вироки й рішення федеральних окружних судів.

Верховний суд США — вища апеляційна інстанція в справах і федеральних судів, і судів штатів. Він складається з голови та восьми членів суду. Поділу на колегії немає. Розглядають справи всі судді (кворум — шість суддів). Рішення приймається простою більшістю голосів.

Федеральних суддів призначає пожиттєво Президент США за згодою сенату. Існує один шлях для усунення від посади судді, який допустив грубі зловживання, — порушення обвинувачення за постановою конгресу США (процедура імпічменту).

Судові системи в штатах різноманітні: неоднакові структури судів; суди, які виконують приблизно однакові функції, мають різні назви, по-різному визначається підсудність справ судами.

Численні суди штатів можна умовно поділити на декілька категорій залежно від місця, яке вони займають у судовій ієрархії. У кожному штаті є свій вищий судовий орган: верховний суд, верховний суд з виправлення помилок, апеляційний суд та ін. У 14 штатах діють проміжні апеляційні суди.

Нижче стоять суди загальної юрисдикції, схожі з окружними федеральними судами, але вони водночас виступають і як апеляційні інстанції. До їхньої підсудності належать кримінальні справи, які не мають права розглядати по першій інстанції нижчестоящі суди обмеженої юрисдикції. Суди загальної юрисдикції в штатах називаються: вищий суд, районний суд, окружний суд.

Суди обмеженої юрисдикції: поліцейські, магістратські, суди правосуддя, муніципальні. У багатьох судах обмеженої юрисдикції справи розглядають мирові судді — виборні посадові особи, часто не юристи, їхня діяльність оплачується залежно від кількості розглянутих справ, сум стягнутого штрафу, розміру отриманого адвокатом гонорару і т. п. Мирові судді, як правило, не розглядають справи про діяння, за які може бути призначено покарання, що перевищує позбавлення волі строком на один місяць, або штраф у 100 доларів¹.

Судді в штатах або обираються, або призначаються. В усіх випадках їхні кандидатури мають бути попередньо схвалені босами правлячої в штаті партії.

Порядок розгляду кримінальних справ у суді присяжних. З участю присяжних найзначніші кримінальні справи розглядають окружні федеральні суди суди загальної юрисдикції в штатах. Процедура вирішення кримінальних справ у суді присяжних складається з таких основних етапів: пред'явлення обвинувачення, формування лави присяжних (малого журі), дослідження доказів і промови сторін; напутнє слово судді присяжним, вердикт присяжних, резолюція і вирок судді.

Пред'явлення обвинувачення. Після відкриття судового засідання клерк суду зачитує обвинувальний акт або заяву про обвинувачення і суддя пропонує підсудному відповідати на обвинувачення зізнанням або запереченням своєї вини. Відповідь обвинуваченого заноситься до протоколу судового засідання.

Кримінально-процесуальне право США передбачає можливість своєрідної "торгівлі" між прокурором і підсудним, який за згодою обвинувача має право визнати себе винним у вчиненні менш тяжкого злочину, ніж той, який указаний в обвинувальному акті або заяві про обвинувачення. Це так звані "угоди про визнання вини".

Суть їх — в укладенні між обвинуваченням і захистом особливої домовленості, відповідно до якої обвинувач зобов'язується перекваліфікувати діяння на менш тяжке, а обвинувачений — визнати свою винність.

До складу малого журі входить 12 чоловік, у судах деяких штатів — шість чоловік. Скорочення кількості присяжних можливе й за згодою сторін.

За законом, прийнятим конгресом США у 1968 р., присяжними в федеральних судах можуть бути лише громадяни США, які досягли 21-річного віку й проживають у місцевості, де проходить судовий розгляд, не менше одного року.

Як правило, присяжних викликають більше, ніж вимагається, бо деякі з них можуть бути відведеними, а для великих справ викликаються і запасні присяжні.

Порядок дослідження доказів проводиться спочатку прокурор проголошує промову, в якій повідомляє, що він буде доказувати в суді. Це називається "відкриттям обвинувачення". Після прокурора виступає захисник, який викладає доводи захисту — "відкриває захист". Потім починається допит свідків обвинувачення і захисту, які приводяться до присяги або дають підтвердження про те, що будуть говорити лише правду. Спочатку вони допитуються тією стороною, яка їх викликала, потім відбувається перехресний допит.

Після закінчення допиту свідків захисту атторней може ще раз узяти слово для заперечення проти показань свідків захисту, захисник же йому заперечити не має права.

Після закінчення судового розгляду суддя звертається до присяжних з напутнім словом. У ньому він дає вказівку стосовно правових норм, які

підлягають застосуванню в даній справі, і ті пояснення стосовно достовірності й значення доказів, які, на його думку, необхідні для правильного вирішення справи.

Вердикт — обвинувальний чи виправдувальний — проголошується публічно. У деяких штатах присяжні вирішують питання не лише про вину, а й про міру покарання.

Суддя відповідно до вердикту у відкритому засіданні виносить ще й резолюцію про визнання судом винності чи невинності підсудного, яка також заноситься до протоколу. Така резолюція виноситься судом і в справах, які розглядаються без участі присяжних. Потім суддя постановляє вирок, тобто визначає й оголошує покарання підсудному, яке заноситься до протоколу, причому не обов'язково, щоб вирок постановлявся відразу ж після вердикту присяжних. При виборі міри покарання суддя користується доповіддю про особу підсудного, складеною посадовою особою служби нагляду за умовно засудженим або іншим чиновником, який працює при суді.

Сумарне провадження. Судами сумарної юрисдикції в штатах є суди нижчі. Вони розглядають більшість кримінальних справ про незначні злочини, за вчинення яких застосовується короткочасний арешт або штраф у невеликих розмірах. Процес у цих судах спрощений. Докази досліджуються лише тоді, коли обвинувачений заперечує свою вину. Як свідки та обвинувачі часто виступають поліцейські, які проводили затримання і допит підозрюваного в поліції. Розгляд справи відбувається протягом кількох хвилин. Письмове провадження, як правило, не ведеться.

В окружних федеральних судах у порядку сумарного провадження розглядаються деякі справи про злочини, відповідальність за які передбачена федеральними законами, якщо за їх вчинення може бути призначено покарання не більше шести місяців позбавлення волі або штраф 500 доларів. Причому замість суддів ці справи вирішують так звані комісіонери, які фактично є суддями з обмеженими правами й виконують ті ж функції, що й судді нижчих судів у штатах. Крім вирішення вказаної категорії справ, вони

здійснюють попереднє провадження в інших кримінальних справах, підсудних федеральним судам, тобто допитують підозрюваних після їхнього арешту й доставки до суду, вирішують питання про обґрунтованість притягнення до кримінальної відповідальності, про вибір запобіжного заходу, записують і засвідчують письмові показання під присягою.

Визнання особи винною у вчиненні злочину та її покарання з застосуванням кримінального закону можливі тільки за вироком суду на основі всебічного, повного та об'єктивного дослідження всіх обставин кримінальної справи в умовах, які виключають вплив на суддів у гласному судовому розгляді.

Забезпечення правильного застосування закону неможливе без розв'язання всього комплексу завдань, які стоять перед кримінальним процесом, а саме: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений і жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу.